

Słowo wstępne

Tom *Południowosłowiańskie sąsiedztwo. Sławistyka i komparatystyka dzisiaj* sytuuje się w przestrzeni refleksji charakterystycznej dla sławistyki i komparatystyki, gdyż granice pomiędzy tymi dyscyplinami zacierają się. Komparatystyka nie staje w opozycji do literaturoznawstwa narodowego, w tym sławistycznego, a filologia słowiańska od dwóch dekad ewoluuje ku kulturoznawstwu oraz – w układzie synchronicznym – prezentuje podobne zjawiska w skali regionalnej i uniwersalnej, a w ujęciu diachronicznym, poszerza tło współczesnego odbioru i rozumienia zjawisk, wraz z ich kontekstem kulturowym, światopoglądowym i estetycznym. Jednak źródła zbliżenia sławistyki i komparatystyki tkwią przede wszystkim w pragmatyzmie metodologicznym i perspektywie interdyscyplinarnej, realizujących dzieło humanistyki zaangażowanej.

Pragmatyzm metodologiczny oznacza współdziałanie różnych dyscyplin, metodologii i sposobów badań, wspierających sławistykę i komparatystykę, gdyż imagologia, geopoetyka, studia genderowe, postkolonialne, etniczne, studia nad e/migracją, nad obcością, nad mniejszościami i wiele innych nurtów współczesnej humanistyki, starają się dać odpowiedź na problemy współczesnego świata. Interdyscyplinarna perspektywa obecna w refleksji zarówno sławistycznej, jak i komparatystycznej wynika z realizacji szerokiego zakresu badań, specyfiki narzędzi i perspektyw, odpowiadających złożoności i zróżnicowaniu otaczającego świata, który wywołał zwrot kulturowy, zarzucający literaturocentryzm na rzecz szerokiego otwarcia na wszelkie praktyki kulturowe. Oznacza to także rewizję tradycyjnych dyskursów naukowych, gdyż sławistyka i komparatystyka wraz z całą humanistyką wkraczają na obszar filozofii kultury jako dziedziny badań interdyscyplinarnych, oferując badanie paradygmatów, łączących literaturę z innymi dyskursami kultury.

Tom, który Czytelnik ma w ręku, dotyczy przede wszystkim południowej Słowiańszczyzny i większość tekstów traktuje o relacjach europejsko-połud-

niowo-słowiańskich, a także o różnych problemach dotyczących głównie narodowego kanonu kulturowego, literackiego i językowego. Refleksja sławistyczna i komparatystyczna uwikłana jest na tym gruncie w sposób nieunikniony w kwestie konfliktowych pól aktywności kulturowej. Sławistyka i komparatystyka spoglądają coraz częściej poza swój areał kulturowy, czyli Europę, otwierając się ku problemom globalnym i uniwersalnym.

Bogusław Zieliński